

Одеський національний медичний університет
Факультет Медичний №2
Кафедра променевої діагностики, терапії та онкології

Силабус курсу
«Онкологія»

Обсяг	75 год.; 2,5 кредити
Семестр, рік навчання	IX семестр; V рік навчання
Дні, час, місце	За розкладом
Викладач (-і)	Бондар Олександр Вадимович доц., д.мед.н., Рибін Андрій Ігоревич доц., д.мед.н., Кузнєцова Ольга Володимирівна доц., к.мед.н., Севергін Владислав Євгенійович доц., к.мед.н., Белоцерковський Ігор Валерійович доц., к.мед.н., Пацков Андрій Олександрович ас., к.мед.н., Алієва Світлана Октаївна ас., к.мед.н., Белоцерковська Марина Володимирівна ас., Чистяков Роман Сергійович ас., Теплюк Юлія Владиславівна ас., Столярчук Євгеній Анатолійович ас., Єрмаков Василій Юрійович ас.
Контактний телефон	048-737-37-70
E-mail	onkokaf@gmail.com
Робоче місце	Центр реконструктивної та відновної медицини (Університетська клініка) 3 поверх Хірургічне відділення
Консультації	<i>Он лайн-консультації: Кожної суботи в Windows Teams</i>

КОМУНІКАЦІЯ. Комунікація зі студентом під час дистанційної форми навчання Очно в аудиторіях та кабінетах кафедри, дистанційно на платформі *Microsoft Teams*, в окремих випадках за попереднім попередженням – через ZOOM та в *Viber*-групах.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни:

Пререквізити курсу: анатомія, гістологія, патологічна анатомія, отоларингологія, стоматологія, хірургія, дерматологія, терапія, променева терапія, ендокринологія, гінекологія, урологія.

Метою викладання навчальної дисципліни є підготовка магістра за фахом. Описання цілей сформульовано через вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей до модуля сформульовано

конкретні цілі у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни.

Цілі навчання:

- Визначити тактику обстеження хворого у разі підозри на злоякісну пухлину;
- інтерпретувати результати спеціальних методів дослідження;
- визначити загальну тактику лікування на найбільш поширені онкологічні захворювання;
- демонструвати вміння ведення медичної документації;
- демонструвати володіння принципами онкологічної деонтології.

Компетентності та результати навчання, формування яких забезпечує вивчення дисципліни (загальні і спеціальні компетентності):

загальні:

- здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо;
 - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
 - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
 - здатність спілкуватися рідною мовою усно і письмово;
 - здатність спілкуватися з представниками інших професій.
- спеціальні (фахові, предметні):
- визначати тактику обстеження і ведення хворого у разі підозри на злоякісне захворювання;
 - інтерпретувати результати спеціальних методів дослідження;
 - сформулювати попередній клінічний діагноз основних онкологічних захворювань;
 - сформулювати загальну тактику лікування;
 - демонструвати вміння ведення медичної документації у клініці онкології;
 - демонструвати володіння принципами онкологічної деонтології.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (5 год.) та практичних занять (35 год.), організації самостійної роботи студентів (35 год.).

Лекції демонструються у вигляді презентації. Під час викладання дисципліни на практичних заняттях використовуються авторські презентації, підготовлені викладачами кафедри з урахуванням особливостей студентів кожної групи. Для кожного студента надаються індивідуальні завдання і рентгенограми для домашньої роботи, які обговорюються на наступному практичному занятті з оцінкою наданої відповіді в групі, оцінка оприлюднюється. Студент має можливість задавати питання під час практичного заняття і отримувати відповідь.

Методи навчання: опитування студентів, опанування практичних навичок.

Тематика та зміст курсу

Тема 1. Організація онкологічної допомоги. Епідеміологія і профілактика злоякісних пухлин.

Структура онкологічної мережі. Онкологічний диспансер. Онкологічний кабінет. Їх функціональні обов'язки. Завдання районного онколога. Розподіл онкологічних хворих на клінічні групи. Облікова документація.

Диспансеризація онкологічних хворих. Канцер-реєстр України, його цілі та завдання.

Захворюваність і смертність від злоякісних новоутворень. Віково-статеві особливості хворих, що занедужали. Динаміка і структура захворюваності. Крайові особливості розповсюдження злоякісних новоутворень. Канцерогенні впливи. Характеристика хімічних канцерогенів. Екологічні аспекти циркуляції канцерогенів в зовнішньому середовищі. Значення шкідливих звичок, професійних і генетичних факторів, особливостей харчування, радіоактивного і УФ-випромінювання. Поняття про первинну і вторинну профілактику. Соціально-гігієнічні і індивідуальні міри профілактики раку. Боротьба з палінням. Гігієна харчування.

Міри первинної профілактики злоякісних новоутворень. Загальні принципи організації і проведення профілактичних оглядів.

Тема 2. Методи діагностики і принципи лікування злоякісних пухлин.

Збір і оцінка скарг і анамнезу онкологічних хворих. Особливості об'єктивного дослідження при підозрі на злоякісні пухлини. Ендоскопічне дослідження. Рентгенологічні, ізотопні, ультразвукові, термографічні засоби. Комп'ютерна томографія. Ядерно-магнітний резонанс. Лабораторні дослідження: зміни периферійної крові, біохімічні і імунологічні тести. Виявлення раку в доклінічному періоді. Формування груп підвищеного ризику. Скринінг на злоякісні пухлини. Поняття про морфологічну і цитологічну діагностику.

Класифікація засобів лікування. Принципи радикальних оперативних втручань. Поняття «анатомічної зони», принцип футлярності. Поняття про операбельність і резектабельність. Поняття про радикальні, паліативні і симптоматичні операції. Абластика и антибластика.

Засоби променевої терапії злоякісних пухлин. Радіочутливі і радіорезистентні пухлини. Дози і режими опромінення. Вплив на злоякісні клітини. Методи підвищення радіочутливості. Медикаментозні засоби лікування злоякісних пухлин: біотерапія, хіміотерапія, гормональне лікування раку.

Тема 3. Закономірності розвитку злоякісних пухлин.

Факультативні і облігатні передракові захворювання. Поняття про дисплазії. Перебіг раку. Поняття про ранній рак. Форми росту злоякісних пухлин. Оцінка розповсюженості процесу: розподіл на стадії і за системою TNM. Доклінічний і клінічний періоди розвитку пухлини. Поняття про клінічні феномени. Семіотика раку. Патогенез симптомів злоякісних новоутворень.

Тема 4. Лікарсько-трудова експертиза і реабілітація онкологічних хворих. Деонтологія в онкології

Критерій визначення груп інвалідності. Засоби соціальної і трудової реабілітації.

Тема 5. Меланома і рак шкіри

Епідеміологія меланом. Фактори, що сприяють малігнізації пігментних невусів, міри профілактики їх озлоякіснення. Особливості росту і метастазування. Стадії. Клінічна характеристика. Ознаки малігнізації невусів. Засоби спеціального обстеження (радіоізотопна діагностика, термографія). Показання, протипоказання і методика забору матеріалу для цитологічного і гістологічного досліджень. Лікування. Результати.

Захворюваність. Сприятливі фактори. Факультативний і облігатний передрак шкіри. Міри профілактики раку. Гістологічні різновиди (базаліома, плоскоклітинний рак). Стадії раку шкіри. Клінічні різновиди базаліом і плоскоклітинного раку. Методика обстеження хворих (огляд, пальпація, біопсія). Лікування раку шкіри (променеве, криогенне, хірургічне, лікарське). Безпосередні і віддалені результати.

Тема 6. Пухлини голови і ший

Рак щитовидної залози: Патолого-анатомічна характеристика раку щитовидної залози. Захворюваність. Лікувальна тактика при вузлових утвореннях щитовидної залози. Шляхи метастазування. Клінічна картина. Методи діагностики. Роль радіоізотопного та цитологічного методу. Загальні принципи лікування. Результати лікування.

Рак нижньої губи: Захворюваність. Сприятливі фактори. Облігатний і факультативний передрак. Форми росту і шляхи метастазування. Стадії. Гістологічна будова пухлин. Принципи діагностики. Лікування первинної пухлини (променеве, хіміотерапевтичне, криогенне, комплексне) і регіонарних метастазів. Результати.

Рак язика та слизової оболонки порожнини рота: Захворюваність. Передрак. Форми росту та шляхи метастазування раку. Стадії. Гістологічна будова і особливості їх клінічного перебігу. Принципи діагностики. Лікування. Результати.

Тема 7. Рак легень

Захворюваність. Патологічна анатомія. Класифікація (вітчизняна і за системою TNM). Клініко-анатомічна класифікація. Клінічні варіанти перебігу. Диференціальний діагноз. Раннє виявлення раку легень, значення флюорографії. Організація скринінгу. Групи підвищеного ризику. Основні рентгенологічні симптоми. Рентгенологічні ознаки ателектазу. Система дообстеження при підозрі на центральний і периферійний рак. Значення томографії і бронхоскопії. Бронхографія. Трансторакальна пункція і катетеризація бронхів. Додаткові засоби обстеження (ангіопульмонографія, ізотопне сканування).

Засоби діагностики метастазів в лімфовузлах середостіння. Вибір засобу лікування в залежності від локалізації пухлини, стадії, гістологічної будови. Принципи хірургічного лікування. Комбіноване і комплексне лікування. Профілактика раку легень.

Тема 8. Рак молочної залози

Захворюваність. Етіологія і патогенез. Клінічна класифікація (вітчизняна і за системою TNM). Клініка. Клінічні форми: вузлова, набрякло-інфільтративна маститоподібна, рожеподібна, панцирна, рак Педжета. Характеристика. Особливості перебігу. Диференціальний діагноз вузлової форми мастопатії з локалізованими мастопатіями і доброякісними пухлинами, маститоподібна - з гострим маститом, раку Педжета - з екземою соска. Скринінг на рак молочної залози. Методика самообстеження. Оцінка ехоскопічного і термографічного досліджень. Вибір методу лікування вузлового раку в залежності від стадії. Лікування дифузних форм. Радикальна мастектомія по Холстеду і Пейті. Ощадливі і розширені операції. Показання до комплексного і комбінованого лікування. Значення ад'ювантної і неoad'ювантної хіміотерапії. Принципи гормонотерапії. Система диспансеризації, реабілітація і експертиза працездатності.

Тема 9. Рак стравоходу і шлунка

Рак стравоходу. Особливості розповсюдження. Сприятливі фактори. Міри профілактики. Анатомічні форми росту. Гістологічна будова. Метастазування. Стадії (вітчизняна класифікація і за системою TNM). Клінічна картина. Патогенез клінічних симптомів. Диференціальна діагностика. Рентгенологічна і ендоскопічна характеристика. Морфологічна діагностика раку стравоходу. Лікування.

Рак шлунка. Значення екзогенних і ендогенних канцерогенів. Роль нітрозамін. Групи ризику. Профілактика раку шлунка. Дисплазія і рак шлунка. Дифузний і інтестимальний типи пухлини. Клініко-анатомічні особливості. Ранній рак шлунка. Макроскопічні форми росту. Класифікація (вітчизняна і за системою TNM). Клінічна картина раку шлунка в залежності від періоду розвитку пухлини, локалізації ураження і форми росту. Диференціальний діагноз при синдромах шлункового дискомфорту, дисфагії і стенозі пілоруса. Особливості клініки раку на фоні клінічних захворювань шлунка. Основні рентгенологічні симптоми. Причини діагностичних помилок при рентгенологічному і ендоскопічному обстеженні. Засоби масового скринінгу: анкетування, крупнокадрова флюорографія, використання комп'ютерної техніки, ендоскопія, диспансеризація групи ризику. Види радикальних оперативних втручань, відмінності від операцій при непухлинних процесах. Значення променевої терапії при раку шлунка. Хіміотерапія, показання, препарати. Віддалені результати лікування. Реабілітація і експертиза працездатності.

Тема 10. Пухлини панкреатодуоденальної зони

Захворюваність і смертність від раку підшлункової залози. Сприятливі фактори. Міри профілактики. Патоморфологія: локалізація, макроскопічні форми росту, гістологічна будова, метастазування. Клінічна картина в залежності від локалізації пухлини. Діагностика. Аналіз, об'єктивне і лабораторне дослідження. Диференціальний діагноз жовтяниць. Сучасні принципи обстеження: УЗД, КТ, ЕРХПГ. Принципи хірургічного лікування. Результати.

Первинний і метастатичний рак печінки. Захворюваність і смертність від первинного раку печінки. Форми росту і гістологічна будова. Етіопатогенез гепатоцелюлярного і холангіоцелюлярного раку печінки. Міри профілактики. Симптоми раку печінки. Періоди розвитку і клінічні форми. Засоби діагностики: реакція Абелева-Татарінова, радіоізотопне сканування, УЗД, КТ, лапароскопія, пункція печінки. Принципи лікування.

Тема 11. Рак ободової і прямої кишки.

Рак ободової кишки. Захворюваність. Значення характеру харчування. Форми росту і локалізація пухлини. Закономірності метастазування. Ділення на стадії (вітчизняна класифікація і за системою TNM). Симптоми раку правої і лівої половини ободової кишки. Основні клінічні варіанти. Діагностика. Значення рентгенологічного і ендоскопічного обстеження. Гемокульттест. Лікування радикальне і паліативне. Обсяг хірургічного втручання в залежності від локалізації пухлини. Тактика при раку, ускладненому гострою кишковою непрохідністю. Паліативні операції. Показання до лікарського і комбінованого лікування. Віддалені результати.

Рак прямої кишки. Захворюваність. Сприятливі фактори. Форми росту і гістологічна структура пухлини. Ділення на стадії (вітчизняна класифікація і за системою TNM). Закономірності метастазування. Симптоми раку прямої кишки. Клінічна картина в залежності від локалізації і анатомічної форми росту. Диференціальний діагноз при кровотечі з прямої кишки (геморой, поліпи, дизентерія, анальна тріщина). Діагностика. Клінічний мінімум обстеження хворих. Пальцеве дослідження, ректороманоскопія, ірригографія. Гемокульттест як засіб скринінгу. Хірургічне і комбіноване лікування. Радикальні і паліативні операції. Показання до окремих видів. Ведення хворих з протиприродним заднім проходом. Значення променевої терапії і хіміотерапевтичного лікування. Віддалені результати лікування.

Тема 12. Лімфома Годжкіна

Захворюваність. Вчасні подання про етіологію і патогенез. Гістологічна класифікація. Класифікація по стадіям. Ознаки інтоксикації, їх прогностичне значення. Клінічна картина при ураженні периферійних, медіастинальних, заочеревиних лімфовузлів і внутрішніх органів. Диференціальний діагноз. Значення морфологічного обстеження. Пункційна і операційна біопсія. Значення діагностичної лапаротомії. Спленектомія. Вибір методу лікування в залежності від оцінки клінічних особливостей хвороби. Результати лікування. Прогноз.

Тема 13. Неходжкінські лімфоми. ВІЛ-інфекції. СНІД-асоційовані стани та пухлини. Опортуністичні інфекції

Захворюваність. Класифікація. Патологоанатомічна характеристика. Симптоми інтоксикації. Прогностичні фактори. Роль біопсії у встановленні діагнозу. Визначення поширеності процесу. Диференціальний діагноз. Принципи лікування.

Епідеміологія, етіологія, патогенез ВІЛ-інфекції. Методи первинної профілактики ВІЛ-інфекції. Класифікації та клінічні прояви ВІЛ-інфекції.

Опортуністичні інфекції, неспецифічна і специфічна профілактика. ВІЛ-асоційовані пухлини.

Тема 14. Пухлини кісток. Пухлини м'яких тканин.

Захворюваність. Класифікація. Патологоанатомічна характеристика. Методи інструментальної діагностики. Клінічна картина. Принципи лікування.

Література

Обов'язкова

1. Онкологія: підручник / Г. В. Бондар, Ю. В. Думанський, О. Ю. Попович та ін. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 544 с.
2. Білинський Б. Т. Медичні помилки в онкології. Львів: Афіша, 2013. – 324 с.
3. Онкологія: підручник. – 3-тє видання, перероб. і доп. / Б. Т. Білинський, Н. А. Володько, А. І. Гнатишак та ін. За ред. проф. Б. Т. Білинського. – К.: Здоров'я, 2007. – 532 с.
4. Онкологія. Вибрані лекції для студентів і лікарів / За ред. В.Ф. Чехуна. – Київ: Здоров'я України, 2010. – 768 с.
5. Онкологія: навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів / І. Б. Щепотін та ін.; за ред. проф. І. Б. Щепотіна. - Київ : МОРІОН, 2015. – 383 с.
6. Савран В.Р. Рак молочної залози.- Львів. -2019. – 219 с.
7. CancerMedicine – вільний доступ на www.ncbi.nih.gov (далі – EnterPubMed, далі – SearchBooks – CancerMedicine).
8. Vincent T. Devita, Jr. Samuel Hellman, Steven A. Rosenberg. CANCER. Principles and practice of Oncology. 6th Edition. / CD-R/ Available at: <http://www.lwwoncology.com/Textbook/Toc.aspx?id=11000>

Додаткова

1. Радіологія (Променева діагностика та променева терапія.) / За заг. ред. М. М. Ткаченка. К.: Книга плюс, 2011. – 719 с.
 2. Савран В. Р. Рак молочної залози: підручник з онкології. Львів, 2019. – 222 с.
- TNM-класифікація, 7-ме видання. Фецич Т. Г., Сліпецький Р. Р. / за загальною редакцією д.м.н., проф. Фецича Т. Г. – 2014. – 169 с.

Інформаційні ресурси.

1. Міністерство охорони здоров'я - <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
2. Вікіпедія - <http://uk.wikipedia.org>
3. UpToDate – <http://www.uptodate.com/home>
4. Access Medicine - <http://accessmedicine.mhmedical.com>
5. PubMed - <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/>

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: тестовий контроль, усне опитування, письмова відповідь на запитання викладача, опис діагностичних променевих зображень згідно схем, розв'язування клінічних задач.

На останньому практичному занятті викладач зобов'язаний оголосити студентам результати їх поточної академічної успішності, академічної, академічну заборгованість (якщо така є).

До підсумкової атестації допускаються лише ті студенти, які не мають академічної заборгованості і мають середній бал за поточну навчальну діяльність не менше **3.00**.

Форми і методи підсумкового контролю: по завершенню вивчення дисципліни здійснюється диференційований залік і до підсумкової атестації допускаються лише ті студенти, які не мають академічної заборгованості і мають середній бал за поточну навчальну діяльність не менше 3,00.

Диференційований залік студента оцінюється за 4-бальною (традиційною) шкалою

Підсумковий контроль повинен бути стандартизованим.

Форма проведення диференційованого заліку з радіаційної медицини складається з тестового контролю знань та співбесіди згідно переліка питань до диф. заліку з дисципліни.

Як буде здійснюватися оцінювання знань (розподіл балів) здобувачів вищої освіти?

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні кожного модуля (залікового кредиту ECTS) - 200.

Середній бал за дисципліну	Відношення отриманого студентом середнього балу за дисципліну до максимально можливої величини цього показника	Оцінка з дисципліни за 4-бальною шкалою (традиційна оцінка)
4,45 – 5,0	90-100%	5
3,75 – 4,44	75-89%	4
3,0 – 3,74	60-74%	3

Додатково кафедра проводить конкурс рефератів і презентацій. Студенти, які підготували найкращі роботи отримують диф. залік автоматично, якщо середній бал студента з дисципліни складає 4.5 і вище.

Самостійна робота студентів (СРС)

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час іспиту або диференційного заліку.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Для студентів, які бажають покращити свою успішність при засвоєнні змістових модулів, можливе проведення повторного підсумкового контролю засвоєння дисципліни (змістового модуля) під час іспиту в комісії.

Політика щодо академічної доброчесності:

Під час роботи над написанням рефератів, презентації, підготовки до доповідей тощо не допустимо порушення академічної доброчесності. При використанні *Інтернет* ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання незадовільну оцінку та повинен повторно виконати завдання.

Списування під час тестування та диф. заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо відвідування та запізнь:

Запізнення студентом більш, ніж на 15 хвилин до лекції або до практичного заняття зараховується як відсутність на практичному занятті.

Мобільні пристрої:

Мобільними пристроями на практичному занятті можна користуватися виключно для навчальних цілей. А саме: розгляду презентації, яку опрацьовують на занятті, розв'язання задач викладача. Користування протягом лекції або практичного заняття мобільними пристроями з іншими цілями забороняється, студент який нехтує цими вимогами буде відсторонений з лекції або практичного заняття.

Поведінка в аудиторії:

Під час лекції або практичного заняття студент не повинен заважати навчанню інших студентів та відволікати викладача. Студент не має право вживати їжу або алкогольні напої протягом лекції або практичного заняття. Студент може вийти з аудиторії, де йде лекція або практичне заняття за власним бажанням лише за станом здоров'я.